

אי שש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ב טבת תשע"ז: הדלקת נרות: ירושלים 4:10 תל-אביב: 4:24 חיפה: 4:13 מוצאי שבת: ירושלים: 5:26 תל-אביב: 5:27 חיפה: 5:25 ר"ת: 6:02

פרשת מקץ

חסד ועזרה לזולת

מתחסד עם חבריות

רבי יצחק חשין זצ"ל מיקירי ירושלים, היה גומל חסד בממונו ובגופו. כאשר פרצה מגיפת החולירע בירושלים בשנת תרכ"ו, לא ידע מנוחה, והיה מחזר יומם ולילה על פתחי החולים ועוסק בהצלתם בכל דרך.

רבי יצחק היה מראשוני תושבי שכונת אבן ישראל, אחת השכונות הראשונות מחוץ לתומת העיר העתיקה, והיה נוהג לחזור על פתחי כל השכונה ולשאול מי מהם זקוק לקנות מזון בעיר, שכן לא היתה בשכונה עדיין חנות מכולת וכדי לרכוש כל דבר היה צריך לטרוח וללכת עד העיר העתיקה.

רבי יצחק התנדב לעשות זאת עבורם והיה נושא על כתפיו את כל סלי השכנים ורוכש בעבורם את מצרכיהם ללא תמורה. הוא גם היה גדול הפעילים למען הקמת בית הרפואה הנודע "ביקור חולים" בעיר העתיקה, ובזכותו זכו בני ירושלים למצוא מזון ומרפא בבית גדול ומפואר.

מדמויות ירושלים

שוקד על תקנת חברו...

כאשר למד הגאון **רבי שמואל רוזובסקי** זצ"ל בעודו בחור, בישיבת לומז'ה בפתח תקוה, נודע בהליכותיו המעודנות עם חבריות, הוא השקיע זמן ומחשבה כדי להטיב עם הזולת, והיה שוקד על תקנת חבריו בכל לב.

פעם קרה שאחד התלמידים החדשים שהגיע ללמוד בישיבה, לא הספיק לסדר לעצמו מקום לינה עד שירד הערב. רבי שמואל שחש את בעייתו, פנה אליו ושכנע אותו לישון במטותו שלו, בנימוק שהוא כבר יסתדר... ואכן רבי שמואל הסתדר היטב... פשוט מאד, הוא ישב ולמד בבית המדרש כל אותו הלילה...

וכמה אופייני לרבי שמואל, אותו חידוש שאמר, כאשר ראה פעם שני בחורים שמטפסים במדריונות לבית המדרש ובידיהם סטנדרים, אמר להם רבי שמואל: "על כגון דא אמר החכם מכל אדם 'חכם לב יקח מצוות' (משלי י-ד), שכן אם כל אחד מכם היה מעלה את הסטנדר עבור חברו, הייתם זוכים באותה פעולה ובאותה מידה של טרחה גם במצות חסד!"

ראש הישיבה

לחמול על הזולת ולסייע לו בכל הדברים שנזקק להם!

נלמד מהפסוק: "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם... יעשה פרעה ויפקד פקידים... ויקבצו את כל אוכל... והיה האוכל לפקדון" (פרק מא-לג, לו)

מדוע נזקק יוסף לעוץ עיצות לפרעה, והרי לא נתבקש על כך: אלא לומדים אנו מכאן שכאשר ישנה בלבו של אדם חמלה על הזולת, אינו ממתין שיבקשו ממנו לעזור. הרגשתו בצערו של הזולת מדרבנת אותו ומאיצה בו לשאת בעול עמו ולעשות כל שביכולתו לסייע לזולתו. וכפי שכתב הראב"ם ז"ל (בשם רבי אברהם החסיד): החמלה והרחמנות של יוסף על העם, היא שהניעה אותו לתקן תקנה של חסד עליהם בצרה שהם עומדים לפניה.

כתב החפץ חיים (בספרו **אהבת חסד פ"ב**): מאד צריך להזהר שלא יחסר לו מדת החסד אפילו יום אחד בימי חייו. כמו שצריך איש הישראלי להזהר לענין קביעת עיתים לתורה בכל יום. וכזה מצאתי בספר **שער הקדושה למהר"ו** (ח"ב ש"ב) שכתב שאדם צריך להתאונן בכל יום ולאמר: "אוי לי שהלך היום בלי תורה וגמילות חסדים".

ועניינו הוא, כי כח הקדושה נשלם ע"י שלושה עמודים, תורה ועבודה וגמילות חסדים, ובעונותינו הרבים כאשר חסר לנו עתה העמוד השלישי של עבודה מעת החורבן, ולא נשאר לנו כי אם אלו השני עמודים, מוכרחים אנו לחזקם ביתר שאת, ובזה יהיו נמחלים עוונותינו, וכמו שכתב (משלי טז-ו) "בחסד ואמת יכופר עוון".

מפרשת השבוע אנו מוצאים שני סוגי חסד: חסד של "עולם חסד יבנה" כפי שתיקן יוסף לעם במצרים. ועוד חסד של "חסד לאומים חטאת", כאשר שר המשקים מספר על החלומות שפתר להם יוסף כפי שנאמר: "ושם איתנו נער עברי עבד לשר הטבחים"... וכתב רש"י: "ארורים הרשעים שאין טובתם שלימה שמזכירו בלשון בזיון"...

וביאר הגאון **רבי חיים שמואלביץ** זצ"ל (בשיחות **מוסר** - מאמר מה): קללה זו לא נאמרה על אותם רשעים שאין עושים טוב וחסד כל עיקר, אלא דוקא על אלו העוסקים בחסד אלא שאין טובתם שלימה ואין חסדם חסד של שלימות.

בדבר זה נבדלים אומות העולם מישראל כאמרת חז"ל (ב"ב י:): "צדקה תרומם גוי" - אלו ישראל. "וחסד לאומים חטאת" - כל צדקה וחסד שאומות העולם עושים חטא הוא להם.

עלון השבוע פרשת מקץ הוקדש לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת יטל ע"ה בת רבי קלונימוס ז"ל

נלב"ע ב' טבת

ת.נ.צ.ב.ה.

יבטח בה' בכל הנצרך לו, ולא ידאג דאגת

המוחר !

נלמוד מהפסוק: "ויהי מוקץ שנתיים ימים" (פרק מא-א)

וכפי שדרשו חז"ל (במד"ר פט-ג) "אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו" - זה יוסף. ולא פנה אל רהבים ושטי כזב" - משום דבטח בשר המשקים נתעכבה ישועתו שתי שנים.

ה"השתדלות" היא רק מה"גזירה" והפרנסה לא באה ממונה

מדת האמונה והבטחון בהש"ת, מוכרחת היא לצורך שלות נפשו של האדם ולהצלחתו בכל אשר יעשה ובכל אשר יפנה. הכל יודעים זאת, אך לא כולם חיים עם זה הלכה למעשה. וכגון אדם שעובד לפרנסתו בתור שכיר, אף שיודע שההשתדלות הזו, לא היא הסיבה לפרנסתו, אלא חייב בה מצד גזירת "בזיעת אפיקך" ... וכלשון הרמב"ן שה"גזירה אמת והחריצות שקר", ולכן, מצד אחד, אי אפשר להמלט מהשתדלות זו ורק אפשר לצמצמה, ומאידך, יודע שבתוצאה הסופית מקבל בדיוק כפי שנקצב לו משמים, לא פחות ולא יותר, (וכפי שכתוב בירידת המן: "המרבה לא העדיף והממעט לא החסיר"). וזה ביאור הפסוק "וברכך בכל אשר תעשה". כלומר: נצרכת השתדלות של עשיה, אך בסופו של דבר תוצאת הברכה היא רק כפי רצון הש"ת.

וכמו שכתב כבר הרמח"ל ז"ל (בספרו מסילת ישרים - כא) בזה"ל: "וכבר היה האדם יכול להיות יושב ובטל, והגזירה היתה מתקיימת, אם לא שקדם הקנס לכל בני האדם: "בזיעת אפיקך תאכל לחם". אשר על כן, חייב אדם להשתדל איזה השתדלות לצורך פרנסתו, שכן גזר המלך העליון. והרי זה כמס שפורע כל המין האנושי, אשר אין להמלט ממנו. על כן אמרו: יכול אפילו יושב בטל? תלמוד לומר: "בכל משלח ידך אשר תעשה". אך לא ההשתדלות הוא המועיל, אלא שההשתדלות הוא המוכרח, וכיון שהשתדל הרי יצא ידי חובתו".

אף שיסוד זה ידוע ומפורסם כאמור, פלא הוא מה שרואים אנשים מסויימים, באיזהו מקומן, עושים הכל כדי לרצות את המעביד שלהם ומרבים באמצעים ובתחבולות שונות למצוא חן בעיניו. ואף שעושים תמיד מלאכתם נאמנה, בכ"ז חוששים שמא יעדיף אחרים תחתיהם וישארו ללא פרנסה. כאילו בו תלוי פרנסתם ח", ותולים כל יתבם ומבטחם בשליח הלז, וקצת שוכחים מבעל-הבית האמיתי ששלחו, הוא הש"ת.

ומה שיוצא על זה הדרך, שכאשר קורה שהמעביד מציק לשכיריו, מתנכל להם, ויחסו שלילי כלפיהם (גם מבחינה ממונית באופן שא"א לתובעו בבי"ד), יש המורים התר לעצמם "להשיב לו כגמולו" ולעשות מלאכתם רמיה ולהתרשל בה. הנהגה כזו בוודאי סותרת את יסוד האמונה והבטחון האמור לעיל.

מדוע חייב כל שכיר לעבוד בכל כוחו?

וכאן יבוא השכיר וישאל, לכאורה בצדק: אם המעביד מקשה עלי וממעט ממני הטבות שונות, למה שאפסיד פעמיים, גם ממנו וגם ממאמץ עבודתי המלאה, לכל הפחות אקזז זה בזה...!!

את התשובה לכך לימד אותנו יפה יעקב אבינו (ומעשה אבות סימן לבנים), ונקדים לכך את דברי הרמב"ם בענינו, ואת מה שלכאורה יש לנו להקשות בדבריו:

הרמב"ם (פי"ג משכירות) אחרי שפירש לנו (בהלכה ו') באר היטב שאסור לשכיר להחליש כוחו בסיגופים וכו' אלא עליו לעשות המלאכה בכוחו המלא, הוסיף (בה"ז) וכתב שוב בלשונו הזהב: "וכן חייב לעבוד בכל כוחו שהרי יעקב הצדיק אמר כי בכל כחי עבדתי את אביכן, לפיכך נטל שכר זאת אף בעולם הזה שנאמר ויפרוץ האיש מאד מאד".

ולכאורה יש לתמוה בדבריו ולשאול מספר קושיות: (א) מה הוצרך הרמב"ם להזהיר שוב שחייב לעבוד בכל כוחו, הרי זה פשיטא שאם יכול לעבוד יותר ועובד פחות, מועל בתפקידו, וכפי שכבר השמיענו בהלכה הקודמת!! [שהרי כך פסק כבר לענין שומר שכר, כשיטת אביי ורב חסדא (בגמרא ב"מ צג): עפ"י הבנת הראשונים (ראב"ד, ריטב"א, מרדכי, שם) שהמקבל שכר, חייב לשמור שמירה מעולה יותר מהרגיל, ודלא כשיטת רבה (ראה רמב"ם פ"ג משכירות ה"ח ובמגיד משנה), והוא הדין בכל פועל המקבל שכר].

(ב) מה הוצרך להוסיף ולהביא ראיה מיעקב הצדיק שעבד בכל כוחו, וכי בלי זה לא נדע? והרי, כאמור, זה הגיון פשוט שהמקבל שכר עבודתו, צריך לעבוד בנאמנות בכל יכולתו, וכמש"כ כדבר פשוט בהלכה הקודמת!!

(ג) כיצד לומדים זאת מיעקב אבינו, הרי יתכן שמה שיעקב עבד בכל כוחו היה זה לא מ"דינא", אלא ממדת "חסידות" ו"לפנים משורת הדין", ואיך נלמד ממנו לכל אדם שחייב לעבוד בכל כוחו!! (וכטענת רבה על אביי בגמרא שם).

(ד) אם בכל זאת לומדים מעלה זו מיעקב, מדוע לא מביא הרמב"ם, בדרך זו, ללמוד מעלות גם מאברהם אבינו, למשל, להכניס אורחים במסירות כפי

"מאיין יבוא עזריי?"

יהודי בא לפני כ"ק האדמו"ר רבי יצחק מסקוירא זצ"ל והתאונן בפניו שאין לו פרנסה וגם אין לו כל מוצא ודרך שיכול להשיגה...

אמר לו הרבי: "גם דוד המלך ניצב בפני שאלה זו. הוא שאל: "מאיין יבוא עזריי", שהרי אנו יודעים, שהברכה צריכה לחול על משהו. על "יש", כמו שמצינו באלישע שבירך את כד השמן שיתרבה על יסוד המעט שיש בו (עיין רמב"ן שמות כה-כד). אבל דוד המלך ניצב בפני "אין", לכן שאל כיצד יבוא עזרו.

ומה היתה תשובתו של דוד המלך מיניה וביה? תשובתו היתה: "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ!" כלומר: אם תשאל כיצד יעזר, עליך לזכור שה' הוא "עושה שמים וארץ" ואף אותם יצר "יש מאין". על כן, כמו שעשה אותם יש מאין, כך לא יבצר ממנו להושיע גם את אלו שאין להם מאומה, ולהשפיע להם ברכה עד בלי די.

רזין דאורייתא

האם כדאי לעשות "ביטוח"?

סיפר הגאון רבי יוסף דינקלס זצ"ל: בשנים שפרצו שריפות בעיירה ראדין וכלו את בתי העץ שבה, החליטו סוכני הביטוח להגיע ולהציע ביטוח נגד שריפות. הרבה מהתושבים נענו להצעותיהם, שכן מאחר והבתים היו של עץ, כאמור, עמדו תדיר בסכנת התפשטות אש במקרים של דליקות.

כשהגיעו סוכני הביטוח אל החפץ חיים לשכנעו שיצטרף אף הוא להסדר הביטוח, סירב להענות להם כשהוא מנמק זאת באומרו: "מדוע לתת למדת הדין לקטרג ביתר קלות? הרי אם נגזר על האדם גזירה, מדת הרחמים מנסה לסנגר עליו ולהתחנן שהעונש הצפוי לבוא עליו הוא מדי כבד... אבל אם עושה "ביטוח" לרכושו, מה תוכל מדת הרחמים לטעון? הרי מדת הדין תשיב לעומתה, שאדרבה, הוא לא ינזק מהדין הצפוי לו, שכן הוא עוד יקבל מהביטוח הכל... ומדוע לתת למדת הדין את האפשרות לקטרג ביתר קלות?"

מאיר עיני ישראל

"היאך נסתדר בעוד חמישיים"

שנה"...

יהודי, שהיה מוטרד מאד: מנין יתפרנסו משפחות האברכים שלומדים לאחר נשואיהם בכלל לזמן בלתי מוגבל? החליט להכנס אל כ"ק האדמו"ר מגור בעל הבית ישראל ולשטוח בפניו את הבעיה בנוסח הבא:

"בשלמא הילדים שלנו, יכולים לשבת וללמוד בלי הגבלה, כי אנחנו עוסקים במסחר ומפרנסים אותם, אבל מה יהיה על הילדים והנכדים שלהם ועל הנינים שלהם? אין לי מנוחה בלילות מדאגה זו!"

קפץ האדמו"ר ממקומו וצעק: "שוטה שבעולם! אתה כבר יודע מה יהיה בדור הבא ובעוד שני דורות? כבר פתרת את כל הבעיות הקשות וסילקת את כל הסכנות העלולות להיות בחמישיים השנים הקרובות? עד שהדבר היחידי שנשאר לך בלי פתרון הוא הפרנסה של הנכדים והנינים שלך?!"

במחיצתם

המשך - בטחון והשתדלות

שעשה, או לקרב ולגיייר אנשים כפי שעשה, ולא מצינו חיוב כזה לכל אדם!?

ה) מה שכתב "לפיקך נטל שכר זאת אף בעוה"ז..." משמע שאין זה שכר טבעי על מלאכתו, אלא שכר המצוה (של "ועשית הישר והטוב"), והחידוש שלא רק בעוה"ב, אלא גם בעוה"ז נטל שכרו, ותמוה: הרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא. וגם אין זה נמנה בין הדברים שפירותיהן בעולם הזה!?

פרנסת השכיר אינה תלויה כלל במעביד ואינה ממנו

אלא נראה לנו לבאר שהתשובה לכל השאלות הללו היא ביסוד האמונה והבטחון שלימדנו יעקב אבינו: יעקב גילה לנשיו שני גילויים מרעישים: א) שאביהן רימהו והחליף משכורתו עשרת מונים. (ויתכן שמזה לא הופתעו, שהרי הכירו את אביהן שהוא רמאי. אבל אולי לא חשבו עד כדי כך.) ב) הגילוי המרעיש והמפתיע ביותר, שלמרות זאת, עבד את אביהן בכל כוחו! ולכאורה: לשם מה סיפר להן שעבד בכל כוחו, ולהיראות בעיניהן כאילו יש בו תמימות מוגזמת, שעובד כך את הרמאי ו"מרשה שידרוך עליו" ואינו מרגיש... (וכמו שבזמננו לועגים על אחד כזה וקוראים עליו "צדיק ורע לו"). ומן הסתם, גם הן התפלאו: מדוע במצב רמאות כזו, הוא חייב לעבוד אותו בכל כוחו!?

אלא, למען האמת, לימד אותן יעקב פרק חשוב ויסודי ב"אמונה ובטחון": שאם כי כלפי חוץ נראה שעובד את לבן ולבן נותן שכרו, אך האמת היא שלא עבד כלל אצל לבן אלא רק "אצל הקב"ה"! ובמה זה התבטא? בכך ששמר על מוסריותו ועל טוהר מידותיו ועל נאמנותו לעבודה כפי שקיבל על עצמו, ולא נגע אליו כלל שחיתותו של לבן. ורק משום זה עבד בכל כוחו - מתוך אמונה ובטחון בהש"ת שלא יקופח שכרו.

והוכיח להן צידקת דרכו, ושהוא אכן "צדיק וטוב לו", מעצם העובדה ש"יוצל אלוקים את מקנה אביכן ויתן לי", שזה אומר, שלא רק שלא הפסיד מאומה משכרו, אלא אדרבה, עוד קיבל שכרו כפל כפלים כפי שהעידה התורה: "ויפרוץ האיש מאד מאד..."

את הלקח הנפלא הזה מביא לנו הרמב"ם בלשונו הזהב, ומאלפינו בינה, שלא נטעה שהיתה זו רק מדת חסידות של יעקב ("הצדיק" ולא "החסיד"), ולפנים משורת הדין, אלא זה היה מן הדין ושייך לכל שכיר ושכיר, באשר הוא. בכל דור ודור! שאף אם סובל וחושש ממעבידו, עליו לזכור שבכל מצב עובד הוא אצל הקב"ה מחובת ההשתדלות שנגזרה עליו, ורק ממנו פרנסתו ורק בו צריך לתלות יהבו ומבטחו. וזה כמו חוק קבוע בבריאה, שבכל מקרה לא יקופח שכרו המגיעו, ואם לא בדרך טבעית אזי בדרך ניסית. וממילא כל עוד הוא בתפקידו, אינו רשאי להתרשל, אלא משועבד למשפטי התורה שנגזרו בהם ובתור "שכיר של הקב"ה". וזה בלי כל קשר ליחס המעביד כלפיו.

[א.ה. מחמת קוצר היריעה, ניתן לקרוא הנבון שיראה ויבין מעצמו, איך שעפ"י יסוד זה מתורצות בטוב טעם כל חמשת הקושיות שהקשינו בדברי הרמב"ם, ועד כמה לשונו מדוקדקת להפליא]

"השתדלות עבודה לא עושים"...

כאשר עלתה שאלת קבלת כספי השילומים מגרמניה, שלחו מ"ועד הישיבות" לשאול את החזון איש, האם נכון וראוי ש"ועד הישיבות" יטול כספי שילומים על חורבן הישיבות באירופה, כדי להחזיק את מוסדות התורה בארץ ישראל?

השיב החזון איש: באמת כל מזונותיו של אדם קצובין לו, והמרבח לא יוסיף והממעיט לא יחסיר, וכל מחשבה הפוכה מזה גובלת ב"כפירה" ח"ו. ומכיון שכך, אם ישאלו, כאשר נבוא לעולם האמת, מדוע לא עשינו את כל ההשתדלויות. אבל השתדלות עבודה כזאת לא חפצנו לעשות, אזי נזכה בדין...

מעשה איש

מזונו של אדם מוכן לו...

סיפר כ"ק האדמו"ר רבי שלומק'ה מזוועל זצ"ל: "אבי הרה"ק רבי מרדכי זצ"ל, נוהג היה להחזיק על שולחנו את בניו לאחר נשואיהם. יום אחד החלטתי שיש לנו אב בשמים, ואינני זקוק לתמיכת אב בשר ודם - עבר יום, עברו יומיים, והבית התרוקן.

"עוד יומים עברו, ורעבנו ללחם... חשבתי בלבי: אולי נגזר מן השמים שפרנסתי תעבור דרך אבי. שלחתי את רעייתי לאבי, והוא העניק לה רובל שלם.

"בדיוק באותה עת, ביקרו אצל אבי שני חסידים, והם החליטו לסור ולבקור גם אצלי, הואיל ונשאתי זמן קצר לפני כן, אחד מהם הוציא מכיסו רובל כסף לתת לי כמתנת נישואין, ובדיוק כאשר אשתי חזרה ובידה הרובל שקיבלה מאבי, החזיר אותו חסיד את הרובל לכיסו מבלי שימת לב...

"הראו לי משמים: הנה, הרובל כבר היה מוכן עבורך, והחזירוהו חזרה... ללמדך, שהכל בידי שמים..."

צדיק יסו"ע זוועל

ענוה ובטול עצמי

לנהוג בענוה עם הזולת מתוך הכרה כי כל המעלות שיש לאדם אינם מזכותו אלא ממתנת השי"ת!

נלמד מהפסוק: "זיען יוסף את פרעה בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה" (פרק מא-טז)

וכתב רש"י: "בלעדי" - אין החכמה משלי אלא האלוקים יענה, יתן עניה בפי שלום פרעה. עכ"ל. ואמרו חז"ל בשביל שתלה הגדולה בבעליה בלשון "בלעדי" בו בלשון עלה לגדולה - "ובלעדך לא ירים איש את ידו ואת רגלו".

כתב רבי יהודה החסיד ז"ל על הנהגתו של העניו: "בצניעותו ילך ויעשה מעשיו ועניניו בסתר, כי כבר נאמר הסתר דברך והצנע לכת עם אלוקיך ולא יחזיק טובה לעצמו במה שכוונתו לשמים. ישמור שלא יהנה ולא ישמח לבו, שאם שמח לבו בפני העולם, קיבל מקצת שכרו של אותה מצוה בעולם הזה".

הגאון רבי שמחה וסרמן זצ"ל הגדיר פעם את ההבדל בין "נסתר" ל"מכוסה": כאשר אדם נושא ספר מתחת מעילו, הספר אמנם "מכוסה" לא ניתן לראותו, אך לא "נסתר", כי רואים שמסתתר משהו מתחת למעיל. רק כאשר מסתיר באופן שלא ניכר כלל, זה נקרא "נסתר".

כך הוא גם האדם. יש המכסה עצמו למראית עין, אולי כדי להתבלט יותר... אבל נסתר אמיתי הוא זה שבאמת לא רואים ולא מרגישים בו כלל...

"זאת צנועים חכמה"...

סיפר הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א: מעשה שבאו אל הצדיק רבי מאיר אבוחצירה זצ"ל תלמידים מיישיבת פורת יוסף אמר להם רבי מאיר: "היה אצלי אברך אחד מהישיבה שלכם בשם בן ציון אבא שאול, והוא תלמיד חכם גדול".

אמרו לו התלמידים: "הוא לא אברך כשאר האברכים שלומדים בישיבה, אלא הוא הרב שלנו".

תמה רבי מאיר ואמר להם: "זהו הרב שלכם? הוא בא אלי ודיברתי איתו בדברי תורה. ומאחר שראיתי אותו מלא וגדוש, שאלתי אותו: "מי כבודו? מה הוא עושה? ואמר לי: "אני אברך בישיבת פורת יוסף".

באותה תקופה כבר היה רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל יד ימינו של הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, ראש הישיבה, הוא היה תבוחן וראש הכולל ושום דבר לא נעשה בישיבה בלעדיו. למרות כל זאת לא הציג עצמו לפני רבי מאיר אלא כאברך רגיל מן השורה...

דורש ציון

זמי בעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

מעז יצא מתוק !

הטיפול ב"חך ושפה שסועים" כלל מספר ניתוחים. אחד מהם, שהיה קריטי להתפתחות דיבור ברור, לא היה ניתן לבצע בימים ההם לפני גיל ארבע עשרה. וכך, במשך 14 שנה, ניסה לדבר, להביע את עצמו, אך התקשה במשימה. לא שהוא לא דיבר, אלא שהסביבה התקשתה להבין אותו. ואם לא די בכך, מידי פעם שחקו ילדים על משבתו ופגעו בעמקי נפשו הרגישה. פעם אחת הגדשה הסאה, כאשר ילד זלזל בו ברבים בגין דיבורו. הוא נמלט מחצר בית הספר ונשכב בשולי הכביש הסמוך...

הילדים שהציצו במחזה דרך גדר בית הספר היו המומים, הם פרצו בצעקות שגרמו לכולם להתאסף במקום. בסופו של דבר נגרר אחר בזיון לחדר המנהל. המעשה היה בבחינת זעקת "גיוואלד" אך לא היה מי שישמע - ולא רק בגלל שהמילה באידיש, שפה שהחבר'ה ביהוד לא הכירו.

* * *

את קשיי הילדות שלו הוא לא משחזר לשם נוסטלגיה, אלא לשם הצבת המסר החשוב הבא:

כיום, כאשר אני כבר אחרי כל הילדות "המשוגעת" הזו, אני מבין שהשוני שלי מאחרים לא היה כזה - **כפי שאני עשיתי אותו**. נכון שהבעיה החיצונית הייתה בולטת, אך **התנהגותי היא זו שהבליטה אותה יותר ויותר**. גם הקושי בדיבור היה יכול להיות הרבה פחות בעייתי, אם רק הייתי נשמע להוראות של הקלינאית תקשורת, ולא בורח מהמפגשים...

וזה בדיוק הנקודה שאני רוצה להבהיר: "הסיפור שלי בכלל לא מיוחד, זהו סיפור שיכול להיות כמעט לכל אחד. כי כמעט לכל אחד יש את ה"גיבנת" הפרטית שלו שהוא בטוח שכל האנשים מתייחסים אליה - כפי שהוא נוטה להתייחס אליה. אך בפועל המציאות שונה לחלוטין.

"אני קורא לזה **"תסמונת העולה לאוטובוס"**. כשאדם עולה לאוטובוס מלא, חולף דרך הספסלים, הוא יכול להיות בטוח שכולם מסתכלים עליו. אבל מה? האם זו אמת? האם לאחר שאותו עולה לאוטובוס התיישב על מקומו, הוא הקדיש יותר משניה של מחשבה כלפי הופעתו החיצונית, אישיותו ועיסוקו של זה שעלה אחריו?!!

"רק האגוצנטריות היא הגורמת לאדם לחשוב שכולם מקדישים לו מחשבה - כשם שהוא מקדיש לעצמו. העולם היה מלא בהרבה פחות בעיות, אם אנשים היו מודעים לעובדה ש"הם לא מעניינים אף אחד"..."

* * *

אם תמצי לומר, יש בידנו מתכון חדש לנטרול המון תקלות שבין אדם לחברו, והפעם לא מדובר מצד הפוגע אלא מצד הנפגע. ללא ספק: אם הנפגע יעבוד על היסוד הנ"ל ויכוון שמטרתו גם למנוע יהודים מלהיכשל בעניינים שבין אדם לחברו, ללא ספק יהיה שכרו רב מן השמים!

תארו לעצמכם שמישהו ממציא כפתור, שמהרגע שלוחצים עליו מפסיקים להיעלב. יש לכם מושג כמה תקלות שבין אדם לחברו יִמנעו בעקבות המתקן הפלאי?

יש מי שהמציא כפתור שכזה, לא פיזי אלא נפשי - האזינו לסיפורו האישי!

* * *

הרה"ג **רבי אהרן שוב** שליט"א, שגילה את האור וחזר בתשובה, מזכה כיום את הרבים במסגרת שיעוריו שנמסרים במדרשה של 'לב לאחים' בעיר מודיעין.

עד גיל 14 אפילו לא יכל לחלום על כך!

דיבורו היה משובש בעקבות "חך ושפה שסועים" עימם נולד.

שנות נעוריו האכילו אותו מרורים, עד שלמד להפיק מתוק מעז. מיודעינו נולד עם בעיה שכזו למשפחה חילונית אם כי מסורתית אך לפני שגילה את האור והתאפשר לו להיאחז בסטנדר נכונה לו מלחמת עולם מול סביבתו החילונית. סיפור חייו הסוער כולל התרחשויות מפתיעות, והוא מספר אותן מתוך מטרה שכל אחד ימצא את עצמו בסיפור חייו הפרטי ויפיק משם את הלקח המתאים לו! הנה התרחשות אחת.

* * *

"**חך ושפה שסועים**" זה להרים את הלשון ולנסות להצמיד אותו לחך. רק **לנסות** כי החך לא נמצא שם. במקום שייתקל בחך מרחף לו הלשון בחלל שלא מסתיים.

"**חך ושפה שסועים**" זה לנסות לסגור את הפה בלא הצלחה, אך אם מבוגר יכול להסתובב עם פה פתוח, תינוק הרי צריך למצוץ!

"**חך ושפה שסועים**" זה לנסות לחשוך שפתיים אך בלא הצלחה, כי השפה העליונה פשוט לא קיימת. כל שנתר זה לחשוך שפתיים כמטאפורה בלבד...

הוריו שהתגוררו ב'יהוד' החלו להסתובב אתו בבתי חולים. מאחר והבעיה היא רב-תחומית, המעקב והטיפול מתבצעים ע"י צוות רב מקצועי הכולל מומחים מתחום פלסטיקה, אורתודונטיה, הפרעות תקשורת, שיקום פנים ולסתות ועוד.

ניתוחים לתיקון החך והשפה ניתן לבצע כיום כבר מגיל צעיר, אבל אז זה היה שונה. ניתוח פלסטי חיצוני - כך הודיעו להם - יתאפשר רק בתום תקופת הצמיחה, כלומר בגיל 18-20. במילים אחרות: יהא עליו להסתדר עם המראה החיצוני השונה, שלא לומר המפחיד, בחברה בה המודד **החיצוני** הוא שקובע!

ואכן, הזיכרון הראשון שלו מבית הספר, הוא מההפסקה הראשונה של יום הלימודים הראשון: מצא את עצמו מוקף בילדים גדולים שבאו לחזות מקרוב ב"אטרקציה" שנחתה על בית ספרם. האם הם התכוונו לפגוע במזיד באכזריות ילדותית? או שהייתה זו רק סקרנות ילדותית שפוגעת בשוגג? כך או כך הוא נמלט לכיתה שלו, ממרר בבכי נוכח "קבלת הפנים" לה זכה.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחברו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il